

ЗАПАХ ФІЯЛОК

Марія–Анна Голод, *Янгол у наймах, старосвітські легенди*, Київ: Рада, 1995 р.

Чи в композицію цієї книжечки Марія–Анна Голод оформила старинні легенди чи створила свої власні вигадки — не знаю. Знаю, що до тепер таких легенд не чув і припускаю, що Голод їх викликала—створила. Тим не менше це дуже цікава книжечка, яка вкладається в теперішній постмодерністичний літературний смак. Недавно мені прийшлося читати книжку легенд A. S. Byatt, *The Djinn in the Nightingale's Eye*, де авторка в постмодерністичному стилі переплітає граници реального і фіктивного, свободно входить в старинні легенди, стрічачеться з Джіном, якого нехоччи випускає з його пляшки і з ним проводить сучасні авантюри. Завжди, так би мовити, нехтуючи жанровою лінією, перескаючи граници, граючися можливими сюжетними лініями, навіть міняючи давно усталені традиційні розв'язки на нові і при тому явно вказуючи на цю свідому зміну (пишучи наприклад "В казці завжди буває так, а я хочу щоб було так..."). Марія Голод не допускається того роду гри, але і не вистидається авторових ремарок у своїх легендах, наприклад: "...купець на ім'я Памфил. Дивне ім'я, скажете, напевно, видумане. Ні, подивіться добре у календар..." ("Студент", стор. 22). Та все таки її легенди безцеремонно мішануть уявне з реальним чи то у випадку коли янгол з неба сходить на землю, наймається і стає найкращим наймитом, а коли "помирає" — його душа замінюється знову "у небесного серафіма, шестикрилього і прекрасного, з сумними очима і трішки перекривленими устами..." (стор. 13); чи коли відбувається чудо з полотном, яке саме прибільшується після того, як Ганна, яка сама мало що має, дала милостиню сліпому лірникові; чи коли студент, який три доби співає псалтирі, сміло переживає всі з'яви; чи як мати, яка не може перестати літи сліз за померлою донею аж доки та не з'являється їй із того світу; чи коли семипалий дідько, що як і янгол, приходить на землю і його приймають добре люди і він залиблюється в Ганусю і так разом з нею згоряє, коли чорта кличуть назад в пекло, а він рятуючи її від вогню тратить одну семипалу руку. Тому, що в легендах Марії Голод немає поганих закінчень, любов Ганусі і дідька рятує їх від пекла, а на пам'ять їх страти в церквах на задніх стінах, де страшний суд, змальовано рудого кострубатого дідька, що "держить молоду дівчину в зубах і має лише одну семипалу лапу" (стор. 47). Не менш дивну суміш реального із надреальним знаходимо в "Розповіді про випалену руку", де близнюки—братья так один одного люблять, що обіцяють на заклик одного прийти, навіть із того світу, чи в легенді про молодого лісничого і літаюче крісло. Найменш надприродного елементу є в легенді про "Багатого вірменина, гру в карти, рослини з нового світу і скарби", але ця легенда більш як якабудь інша виразно віддає той благородний і справедливий світ Марії Голод. Це світ, де старий суддя, померши, показує букет фіялок, що його подарували маленькі діти, його сусіди. І цей букет є його пропуском до неба, бо букет даний з любові для праведної душі.

Ця книжечка читається душком — всього 76 сторінок. Але лишає вона по собі чудовий присмак, запах.

фіялок і усмішку на устах. Це світ з легенди — світ, яким ми всі підсвідомо маримо. Редактор цього чепурненького томика, В. Пащенко, на звороті титульної сторінки коротенько представляє книжку, як прозу "у якій є неповторний аромат і духовне світло". І це дуже влучно. Бо дев'ять коротких легенд нібито почутих замолоду Марією Голод, наче запах фіялок в легенді "Запашні фіялки", настроюють читача якимсь добрим почуттям. Світ, який змальовує Голод істинно добрий і справедливий — у ньому за добро нагороджують, за працю віддають, за добре вчинки завжди приходить неочікувана благодать. Михайло Слабошпицький у своєму короткому вступі до книжечки наголошує авторове "доброзичливе, й іронічно—лагідне ставлення до людей". Легенди ці це вповні підверджують. Читаєш ці легенди і так добре стає на душі — здається, що так кінець—кінцем і мало б бути, якщо б була справедливість на світі.

Данило Г. СТРУК, Сарсель, Франція